

KISFÜZES

településképi arculati kézikönyve | 2017

készült:

Kisfüzes Község Önkormányzata megbízásából
polgármester: Menyhárt Balázs
jegyző: dr. Varga Attila

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján

a

Lechner Lajos Tudásközpont,
Nemzeti Médiahatóság,
Büki Nemzeti Park,
valamint az
Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának
adatszolgáltatása segítségével

készítette:

Hoór Kálmán - főépítész
Boros András - építész
Boros Marianna - környezetirányítási szakértő
Hoór Csilla - munkatárs
Harsányi Péter - munkatárs
Veres Tünde - munkatárs
Surjánzski Mátyás – munkatárs
Vincze Dániel - építész

felhasznált irodalom és adatbázisok:

Kisfüzes Település Rendezési Terve
Heves Megye Műemlékei
Heves Vármegye Községei - ifj. Reiszig Ede dr.
kisfuzes.hu
openstreetmap.hu
mapire.hu
fentrol.hu
Rakonczay Zoltán: Természetvédelem. Szaktudás Kiadó Ház Budapest 2002
A Hevesi füves puszták tájvédelmi körzet. Büki Nemzeti Park Igazgatóság Eger 2005
Bepillantás Dél-Heves Természeti Értékeibe Üröm Környezet-és Természetvédelmi
Egyesület, Heves Eger 2013
wikipedia.hu
bnpi.hu
egriborut.hu
Mátraalja borvidék ismertető
kaptarko.hu
Bábakalács füzetek-10 Jeles kövek
„Zöld Horizont” Büki nemzeti park.
Veres Zsolt: Homokkő Birodalom Észak Magyarországon. Természet Világa 146. évfolyam.
4. szám

2017

TARTALOM

Tartalom	4
Bevezetés.....	5
Kisfüzes bemutatása	6
Örökségünk	9
Település-karakterek	18
Jó példák történeti I. átalakuló karakterű településrészhez	23
Jó példák telepített I. karakterű településrészhez	26
Ajánlások, építészeti útmutató.....	28
Jó példák sajátos építményfajták, reklámhordozók, utcanévtáblák	45

BEVEZETÉS

A településképi arculati kézikönyv a település bemutatásával az épített és természeti értékek megismertetésével, útmutatóval segíti a település fejlesztésében érdekelteket.

Észak-Magyarország, ezen belül Heves megye bővelkedik régi korok történelmi emlékeiben. Ezer év hosszú idő, mégis rohanó világunkban hajlamosak vagyunk elfelejteni mit is jelent ez az örökség. Házaink, templomaink néma tanúi ezeknek a koroknak, még akkor is, ha egy-egy település fejlődésének folytonossága a viharos történelmünknek köszönhetően többször megszakadt. Talán éppen ezért fontos olykor vállatörre fogunk szülőföldünk néma köveit. Nézzünk körül egy pillanatra! Vegyük észre rejtett értékeinket! Ne tévesszen meg minket az sem, ha az idő nyomot hagyott rajtuk. Saját történelmünket rejtik e falak, melyeket hozzáértéssel, szeretettel és hittel a mi feladatunk megőrizni, hozzáadva saját korunk értékeit.

Ez a kézikönyv ebben az értékmegőrzésben és értékteremtésben kíván segítséget nyújtani, röviden bemutatva a település épített és természeti adottságait. Az örökségünk fejezetben kiemeljük azokat az objektumokat, épületeket, műemlékeket, melyek a település önazonossága szempontjából kiemelkedő helyet foglalnak el. Az ajánlások fejezetben áttekintést nyújtunk a község különböző karakterű részeiről, valamint az útmutatóban fogalmazunk meg arról, hogy milyen építészeti eszközök révén tudjuk kedvezően befolyásolni egy-egy utca, településrész összképét. Az utolsó, jó példák fejezetben pedig olyan – a településen található – épületek, utcaképi elemek fotóit közöljük, melyeket vagy egészüket, vagy részletmegoldásait tekintve példaértékűnek tartunk. A kézikönyv csupán egy útmutató, nem helyettesítheti a döntéshozók, az építetők odafigyelését, az építések felkészültségét, az építésben résztvevők felelősségét.

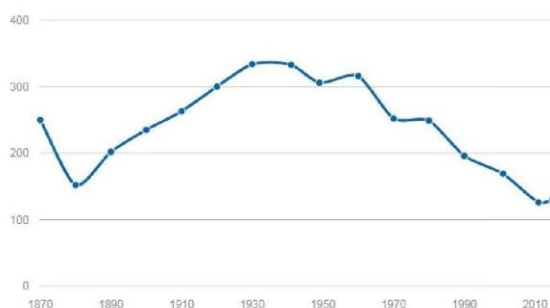
KISFÜZES BEMUTATÁSA

Első okleveles említése 1296-ban történik p. Fyzes névalakban. 1311-ben Károly Róbert Pétervásárát és a környékén fekvő falvakat, köztük Füzeset is Tamás erdélyi vajdának adományozza. 1426-ban az Iváni családé, 1489-ben a Kormos családé. 1549-ben köznemesek bírják. 1552-től török pusztítás folytán néptelen. 1549-ben még szerepel a dézsmajegyzékekben, de 1552. évi elpusztulása után nem népesül be többé, a XVII. században is mindvégig lakatlan marad. A XVIII. század elején a pétervásáriak használják a földjeit. 1734-ben Mihalek Miklósné született Dorogfi Judit és Patay Kristófné, ugyancsak Dorogfi Judit, füzesi birtokrészüket eladják sógoruknak, Okolicsányi Mátyásnak. 1736-ban a Ragályi-anyától született Zsoldos családtagok a füzesi ún. Verebélyi-juszt eladják Gellén Istvánnak és Gábornak. A Gellén és Okolicsányi rokonság 1738 táján benépesíti a mindössze 4—5 jobbágytelekből álló települést, mely a XIX. század első felében az Okolicsányi, Szerelem és Fáy családok birtokában volt. Lélekszáma 1786-ban 159, 1860-ban 235. Községi pecsét 1778-ban: földből kinövő fűzfa, egyik oldalán „Füzes”, másikon „1778.” felírással.

Terület
forrás: data2.openstreetmap.hu

Népesség
forrás: nepesseg.com

Történelmi pillanatképek Kisfüzes múltjából

Az első katonai felmérés (1783-1785) feljegyzései

1. Mátraballa 2, Szajla 1, Mátraderecske 1 ¾, Pétervására 1 órányira van.
2. – (Nincs kő-, vagy téglapépület a községben)
3. Közvetlenül a néhány ház fölött ered egy kis víz, amely a település alatt rögtön nagyon mocsarassá lesz, olyannyira, hogy a meglévő hidakon kívül sem lóháton, sem szekérrel nem lehet rajta átmenni.
4. A települést három oldalról magas törzsű ritka tölgyerdőség veszi körül. Egyesével lóháton a jelzett utakon kívül is át lehet rajta menni.
5. – (Rétje nincs)
6. A Mátraballára vezető utat már leírtuk. Szajlára a fent említett kis patakon át vezet út, ezen egy híd is van a rét mellett, az út igen jó. Mátraderecskére az erdőn át jó út van, a Lak patakon lévő gázló talaja homokos, a víz egészen sekély és jelentéktelen.
7. A helység a völgyben fekszik, a Pósvár malom ellenében lévő magaslat uralja.

(Csiffáry Gergely–B. Huszár Éva: *Heves megye II. József kori katonai leírása 1783-1785. Eger, 1999.*)

Kisfüzes 1864-ben, Pesty Frigyes helynévtára alapján

1. Heves megye, Tiszán inneni terület, Mátra járás, székhely: Eger város.
 2. A községnek jelenleg egyféle neve él, t[udni]i[llik] Füzes, és ezen néven ismeretes országszerte.
 3. Legrégibb okmány az egri egyházi névtárban található, melyben 1332. évben Füzes, mint fiók község helyesen vagyon feljegyezve; innét alaposan következtethető, hogy e község nevét az ősidőkben is így íratá; honnét vette elnevezését, kellő okmányok hiánya miatt nem tudatik.
 4. 1332. évben mint fiók község.
 5. Állítólag Gömör megyébe kebelezett Ó-Bást és Vecseklő községekből.
 6. Semmi alaposat (nem tudnak a település nevének eredetéről).
 7. Nyárjas dűlő: menedékes fekvésű, jó minőségű szántóföld. Gödrösföld és Terpesi hegy dűlő: hegyes és hajlásos fekvésű, közepszerű minőségű szántóföld. Szárazrét dűlő: közepszerű minőségű kaszáló rét. Belsőrét dűlő: hasonló minőségű kaszáló rét. Templomalja dűlő: hegyes fekvésű, közepszerű minőségű szántóföld. Cserhegydűlő: hegyes fekvésű, fiatal cseres erdő. Nagyortvány dűlő: hegyes fekvésű, sovány minőségű szántóföld. Árnyékdűlő: hegyes fekvésű, jó minőségű szántóföld. Szorosverő dűlő: hegyes fekvésű, jó minőségű legelő. Tóárnyék dűlő: hegyes fekvésű, gödrös, ritka, régi erdő.
- Határos szomszédjai: Szajla és Terpes községek, Pósvár és Alsók puszták, továbbá Pétervására mezőváros, Vezekény s Kürth puszták.

A község magas hegyektől köryezett völgyben fekszik, 33 ház 240 lakossal, kik mind magyar nyelvűek és róm[ai] katolikusok. Ezen községben legnagyobb földbirtokos Okolicsányi Ödön, utána Csorna s Fay örökösei.

Kelt Füzesen június 30-án, 1864.

Kovács András bíró

Ficzere János jegyző

(Pesty Frigyes: Heves vármegye helynévtára. A Heves Megyei Levéltár forráskiadványai. 11. Eger, 2005.)

ÖRÖKSÉGÜNK

Ebben a fejezetben bemutatjuk a település épített és természeti értékeit

Települések épített értékei (általános áttekintés)

Az épített örökség megóvása és fenntartása az emberiséggel egyidős.

A jelentősebb építmények vagy épített környezetek védelmét napjainkban is előírások, jogszabályok határozzák meg, ezáltal is elősegítve a jövő generációk részére történő épített kulturális értékek megismerését, megőrzését.

Az épített örökségvédelem fokozatai:

Nemzetközi védelem – világörökség szintjén meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Országos védelem – műemlékvédelem, amely az országos szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Helyi védelem - helyi, önkormányzati szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

„A helyi védelem célja egy adott településnek és környezetének, az ott megtalálható értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti jellegzetességeknek minél hitelesebb és teljesebb megőrzése.”

Településképileg meghatározó - helyi, önkormányzati szinten, településképi szempontjából meghatározó építmény vagy környezet nyilvántartása az arculati kézikönyvben, melyek később helyi védelem alá is kerülhetnek.

A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épített környezetek, mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség ön meghatározásának is fontos pillérei. Fenntartásuk és méltó hasznosításuk tehát gazdasági, kulturális, végső soron településpolitikai érdek.

Nemzeti emlékhely

A nemzeti emlékhelyek történelmünk legfontosabb helyszínei, az emlékezet egyszerre szimbolikus és valóságos terei. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Történelmi emlékhely

A történelmi emlékhelyek az emlékezet olyan fontos helyszínei, amelyek nemzeti, felekezeti, regionális vagy kisebbségi szempontból kiemelkedőnek minősülnek. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Kisfüzes épített értékei

Harangláb (településképileg meghatározó)

A régi temető közelében található, cseréptetős, tufából épült 2,5x2,5 m-es építmény. Az 1900-as évek elején épült, benne működő haranggal.

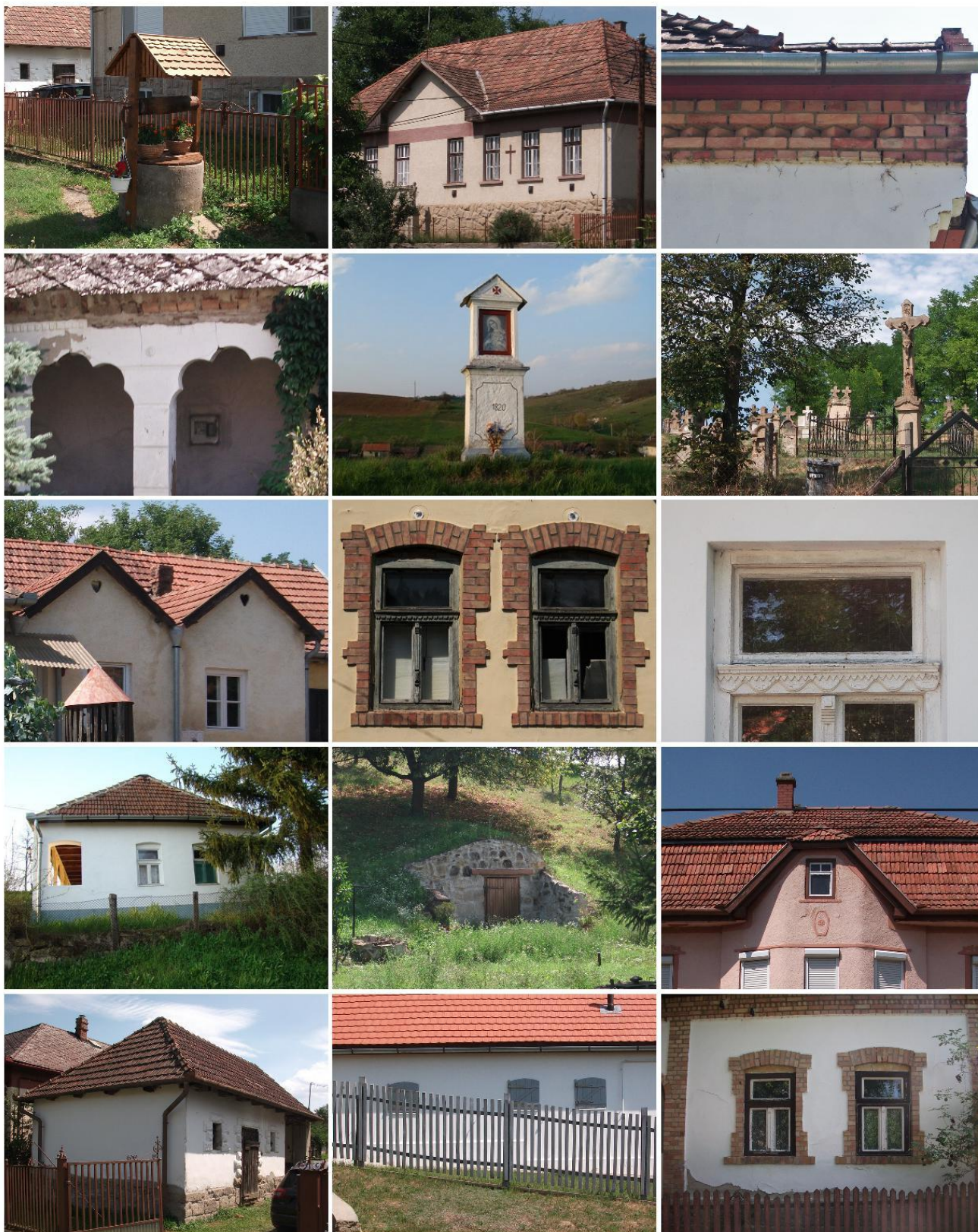

Szent Antal szobor (településképileg meghatározó)

A Szűz Mária neve iskolakápolna előterében áll a kerítésen belül. Festetlen terméskő szobor, 1928-ban állították.

Építészeti részletek

Települések védett területei és természeti értékei (általános áttekintés)

Településünk védett területeit és természeti értékeit akkor ismerhetjük meg a legjobban, ha tisztában vagyunk ezen területek védelmét meghatározó szabályokkal és a besorolások lényeges szempontjaival. Mi is a természetvédelem feladata? Az 1996-ban életbe lépett természetvédelmi törvény bevezette a természeti értékek és területek általános védelmét, mely kiterjed a tájra, a vadon élő élővilágra, a természeti területekre, az élőhelyekre és a földtani természeti értékekre. Az ember által nem bolygatott területen még lehet passzív természetvédelmet folytatni, de területeink döntő részén már szükséges a cselekvő aktív beavatkozás. A természetvédelem célja a tudományos és kulturális szempontból legjelentősebb természeti értékek természetes vagy ahhoz közeli állapotban való megőrzése, fenntartása és bemutatása révén azok közkinccsá tétele.

Fontos tudnunk, hogy a természet közvagyon, országhatárokon belül nemzeti kincs, ennek megőrzése gyarapítása minden generáció feladata. Ezen feladat ellátásához ismeretekre van szükség, oktatással, képzéssel, tudatformálás segítségével sokat tehetünk a természetvédelméért. Mire is kell figyelniünk? Rövid összefoglalásként földtani, növénytani, állattani értékeinkre és közérzetünk szempontjából kiemelten fontos tájképi értékekre. Épített környezetünk szépségét emelik kultúrtörténeti értékeink, melyek múltunk, történelmünk fontos alkotásai, elődeink, őseink megmaradt emlékezte.

Településünk természeti és kultúrtörténeti értékeinek felméréséhez, bemutatásához ad segítséget az alábbi rövid rendszerezés, mely a legfontosabb védett terület típusok listáját, illetve értelmezését tartalmazza:

Nemzeti park az ország jellegzetes természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott, olyan nagy kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és természeti értékek megőrzése.

Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe egy vagy több természeti érték illetve ezek összefüggő rendszerének védelme.

Természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület.

Ökológiai folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, érzékeny természeti területek és a természeti területek között a biológiai kapcsolatokat biztosító, vagy ezt elősegítő területeket, területsávokat és területmozaikokat, és ezek láncolatát, valamint az ezeken található élőhelyeket jelentik.

Ökológiai hálózat egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti.

Érzékeny természeti terület az olyan extenzív művelés alatt álló terület, amely a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a tájképi és kultúrtörténeti értékek megővését szolgálja.

Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület) külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az európai unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

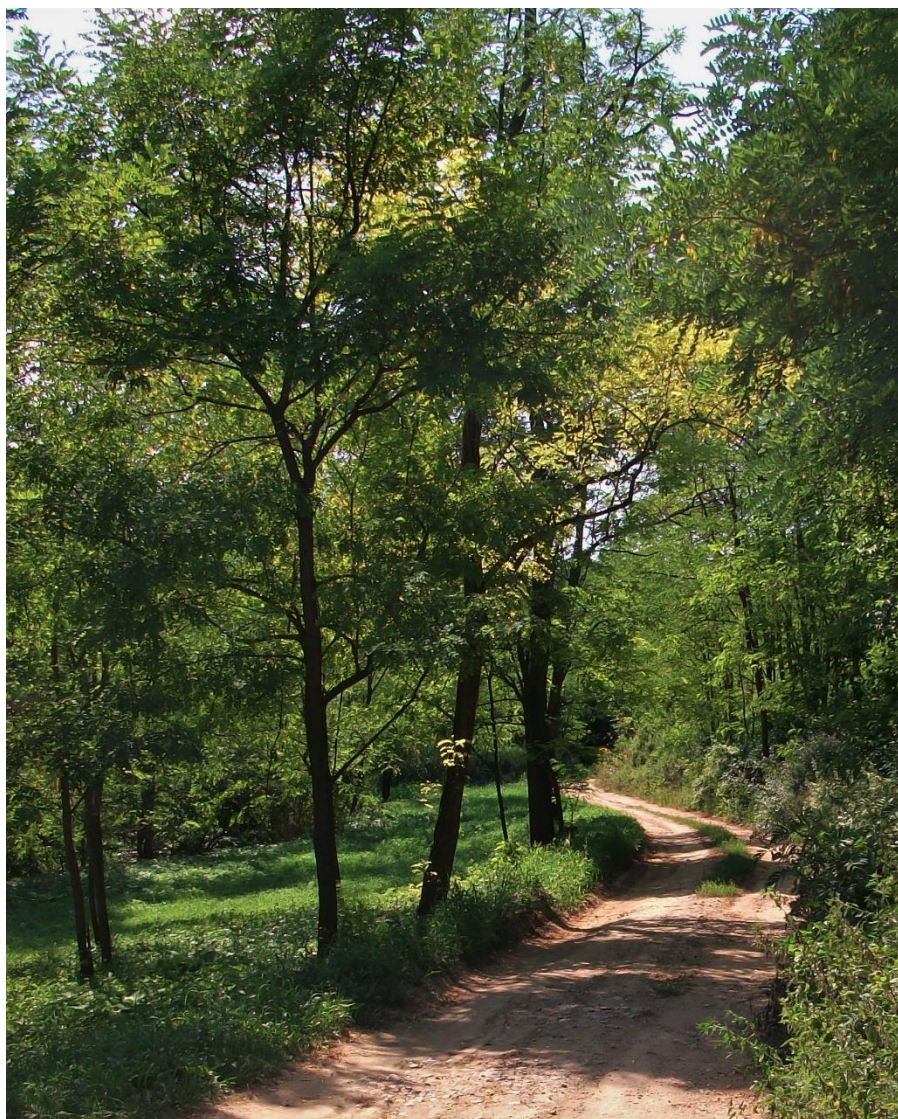
Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

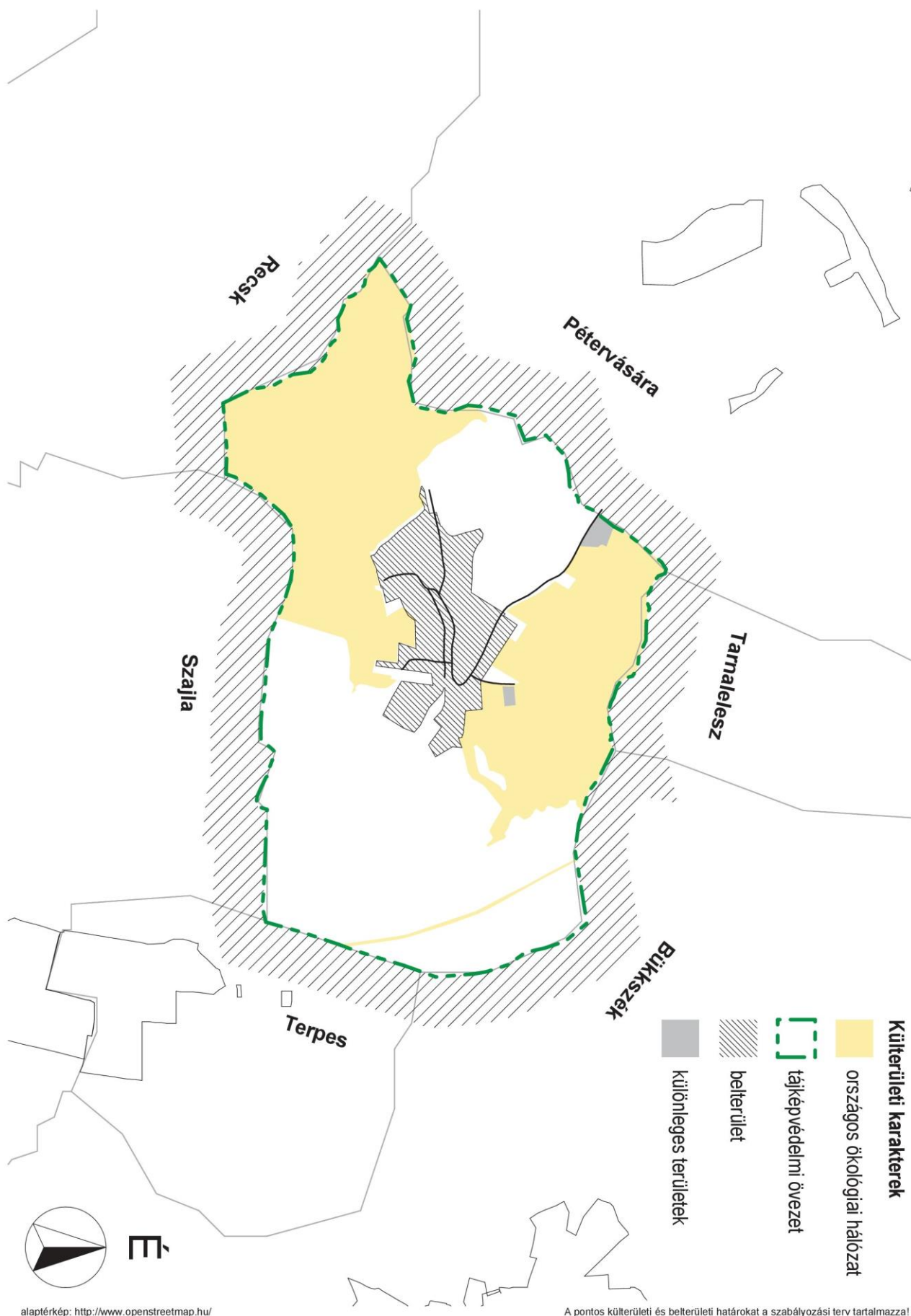
A településre vonatkozó természeti értékeket jelen fejezet térképmelléklete tartalmazza. A település természetvédelmével kapcsolatos kérdések a Bükk Nemzeti Park felügyelete alá tartoznak.

Kisfüzes természeti értékei

Történelme több száz évre nyúlik vissza, mint a térség több települése, hosszú időszakon át lakatlan pusztá volt, benépesítése csak a török hódoltság után kezdődött meg. A Mátra északi lejtői rejtik Heves megye legkisebb települését a 125 lelket és négy utcát számláló Kisfüzest. A cser- és akácerdők illata, a dombok ívei a színes vad- és madárvilág teszik emlékezetessé az itt töltött napokat.

Kisfüzes érdekessége a kis füzesi vártető, melynek váráról korabeli okleveles forrás nem ismert, így csak valószínűsíthetjük, hogy birtokosai azonosak lehettek a közeli településekével. A vár egy kb. 17 méter hosszú és 11 méter széles szinte teljesen lapos területet foglal magába. A vár minden oldalról csak igen meredek emelkedőn át közelíthető meg, csupán dél felől az azonos magasságú gerinc felől volt támadható, itt azonban egy sáncárkot alakítottak ki. A kis vár jellege alapján középkori lehetett, ennek közelebbi meghatározására, csak ásatás révén lesz lehetőség. Kialakítása, illetőleg fekvése alapján feltehető, hogy elsődlegesen őrhelyként szolgált.

Kisfüzes község természeti értékei 2017

TELEPÜLÉS-KARAKTEREK

Ebben a fejezetben és az elkövetkezőkben a település építészeti karaktereivel foglalkozunk

Építészeti karakterek osztályozását sokféleképpen közelíthetjük meg. Az építés ideje, a kor amiben az épület megszületett mindig nyomot hagy a külső megjelenésén is, ezért olyan osztályzási rendszert választottunk, mely alapvetően az építési korszakok alapján határozza meg a karaktereket. A karakterek azonosításában nagy segítségünkre vannak a katonai felmérések I-III. katonai felmérés (1763-1887) valamint Magyarország Katonai Felmérése (1941), továbbá a 60-as évek légifelvételei.

Történeti I. karakterű településrész (1763-1920)

A török dúlás alatt az ország jelentős területe elnéptelenedett és falvak váltak pusztává a hódoltság területén, mely a mai Magyarország jelentős területeit érintette. A 150 éves török uralom után újra benépesülő falvak a 18. sz.-tól az első világháborúig megszakítatlan fejlődést mutatnak, mely a népi építészeti változatos formáit alakította ki. Sok településen még ma is azonosíthatóan létezik ez a karakter. Megőrzése közös érdekünk.

Történeti II. karakterű településrész (1920-1945)

A két világháború között a trianoni trauma után ismét megfigyelhető egy fellendülés, mely bizonyos településeket vidéken is megértett. Még a „boldog békeidőkben ideális körülmények között alkotó építészek, Kós Károly és a „Fiatalkör” köre olyan építészeti stílust teremtett, mely a 30-as években is termékeny talajra talált a vidéki építészeti környezetben.

Telepített I. karakterű településrész (1950-1960)

A két vesztes világháborút és az erőszakos államosítást követően a termelőszövetkezetek fellendülő időszakában és a „háztáji” termeléssel kiegészítve a vidéki lakossága gazdasági erősödését jelzi a „kockaházak” tömeges elterjedése. Ez a népi építészettel való radikális szakítást is jelentette, ugyanakkor talán ez az utolsó korszak, amikor falvaink egységes utcaképpel rendelkeztek.

Telepített II. karakterű településrész (1990-)

Az 1990-es rendszerváltás után kialakuló gazdasági helyzet, valamint az építőipari anyagok egyre szélesedő választéka a vidék egységes építészeti arculatának teljes felbomlásához vezetett. Az új telekosztások jellemzően az oldalhatáron álló beépítést elhagyva szabadon álló formát részesítették előnyben. A motorizációval együtt a gépkocsi is, mint jelentős vagyontárgy helyet követelt magának az ingatlanon. A „nappali” helyiség megjelenésével

és a tetőtérbeépítések elterjedésével léptékváltáson mennek keresztül házaink.

Mezőgazdasági birtokközpontok

A mezőgazdasági birtokközpont az 1990-es években felszámolt TSZ birtokközpontok újra hasznosulása, az ezzel kapcsolatos átépülés, napjainkban is folyamatban van, illetve új birtokközpontok kialakulása is megfigyelhető.

Ezeknél a külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, rálátásvédelem és tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

Üdülőházas karakterű településrész

A 80-as évekre már a lakosság jelentős része rendelkezett gépkocsival. A városi létből a vidék nyugalmaiba vágyók körében közkedvelté vált a „vikendház”. A hétvégéken megelevenedő jellemzően külterületeken lévő épületek sajátos világot képeznek mind a mai napig.

Átalakuló településrész (kiegészítő karakterjellemző)

A fenti karakterek a legritkábban jelennek meg tisztán. Ott ahol a változás olyan mértékű, hogy az eredeti karakter nehezen felismerhető, esetleg csak az utcaszerkezet és a telekosztás őrzi azt ott az „átalakuló” településrész megnevezéssel jelöljük az eredeti karakter nevének megtartása mellett.

Kisfüzes település karaktere

A fő közlekedési utaktól távol eső, patak menti település, szerkezete ma is őrzi a palóc hadak települési rendjét.

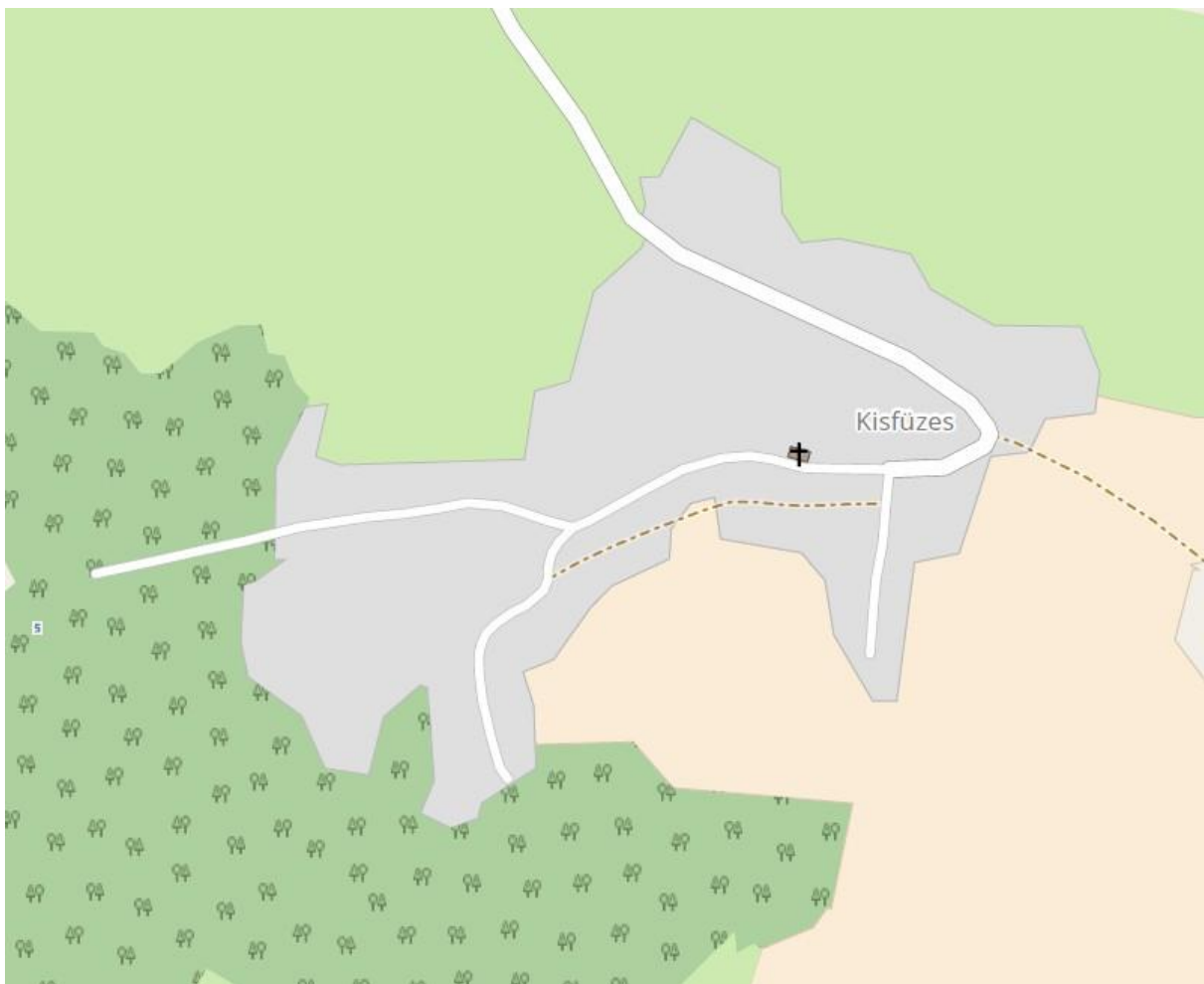

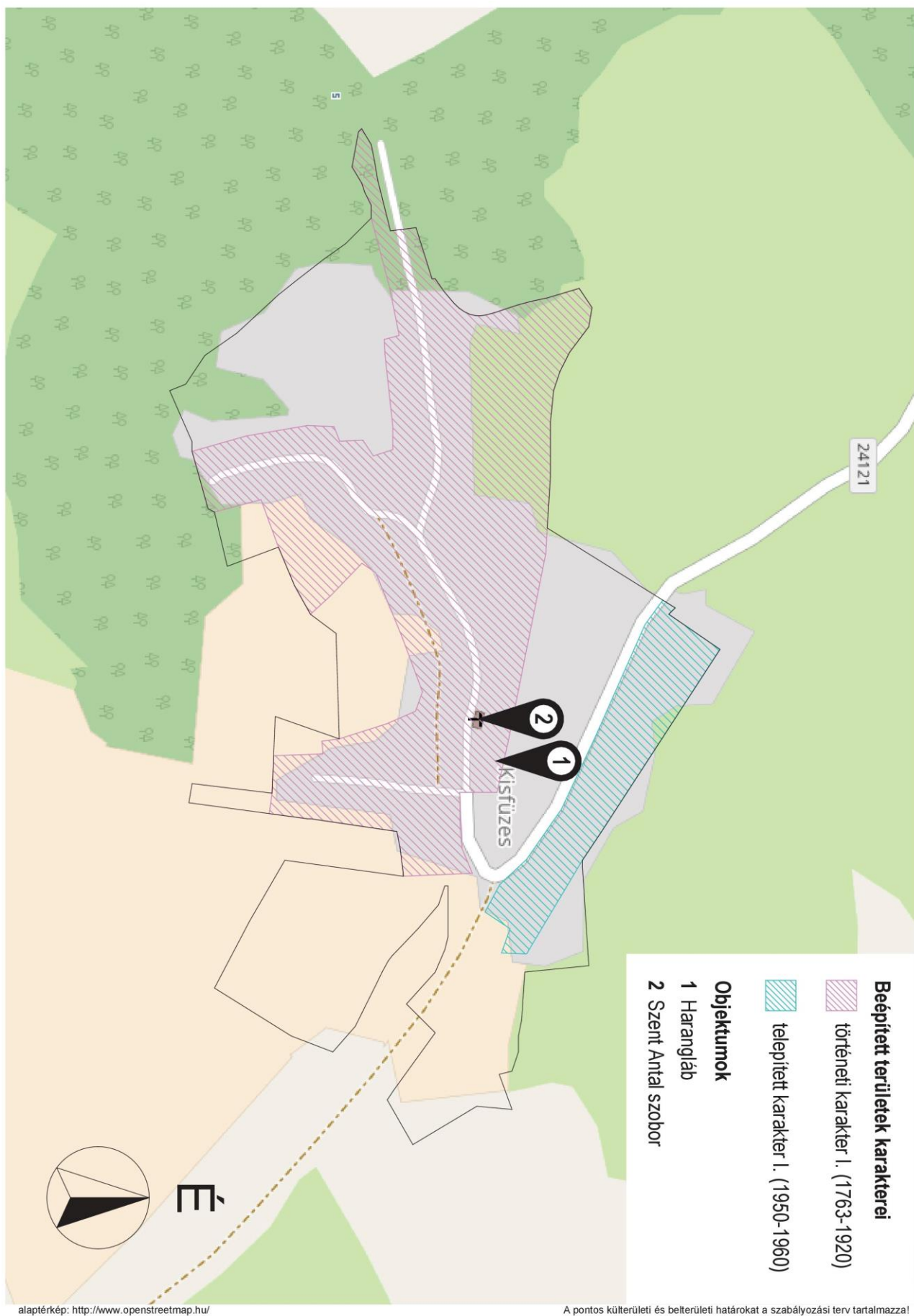
Második Katonai Felmérés (1806-1869)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Openstreetmap 2017

Kisfüzes község településképi karaktereinek lehatárolása 2017

JÓ PÉLDÁK TÖRTÉNETI I. ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A falu történelmi magját alkotó településrész a völgyben húzódó út és vízfolyás mentén kiépült sorfalú. Erdőtelkes telekosztás jellemezte, széles portákkal, vegyes beépítéssel. A község hagyományos módon épített lakóházai századunk közepére nagyobb részt eltűntek, és a széles udvarokat több helyen felosztották, újabb épületekkel sűrítve a településszövetet.

JÓ PÉLDÁK TELEPÍTETT I. KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

Az '50-es évektől jelentkező építési kedv Kisfüzes településképeben is változást hozott, számos "kocka" ház épült ekkortájt. A völgy szűkössége miatt az új parcellákat a történelmi magtól elkülönülten alakították ki, a pétérvásárai út mentén.

AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben ajánlásokat teszünk a karakterre jellemző építészeti formavilág alapján.

Az építészeti útmutató táblázatos formában ábrák segítségével mutatja be a karakterekre jellemző építészeti tulajdonságokat. Az ábrákhoz rövid szöveges leírást csatoltunk. Minden egyes karakter saját oszlopában jelezzük, hogy a karakterre összképe szempontjából javasolható-e az adott építészeti megoldás.

Az útmutató kizárólag ajánlásokat tartalmaz. Konkrét építészeti elképzelés esetén az illeszkedés szabályait megtartva el lehet térni tőle.

Jelmagyarázat:

Történeti I. karakter

Történeti II. karakter

Telepített I. karakter

Telepített II. karakter

Mezőgazdasági birtokközpontok

Üdülőházas karakter

Településképileg ajánlott

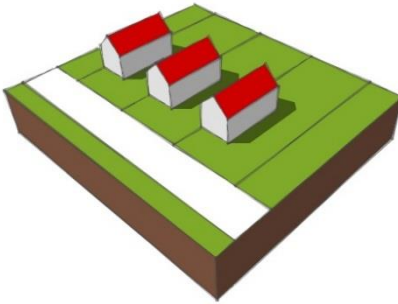
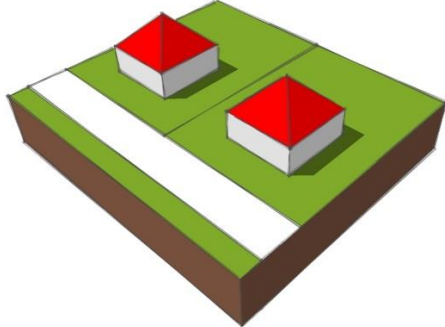
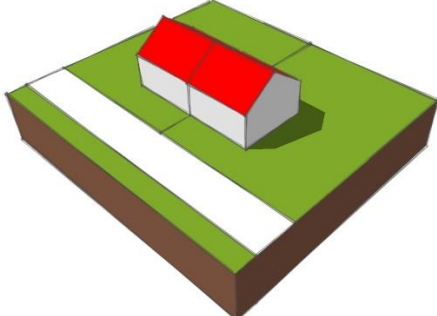
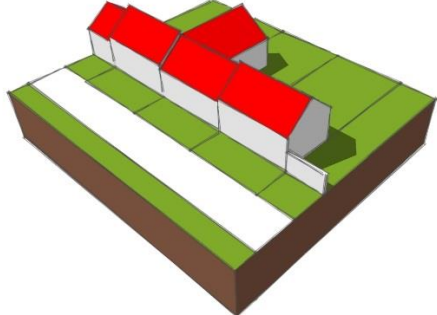
Településképileg nem javasolt

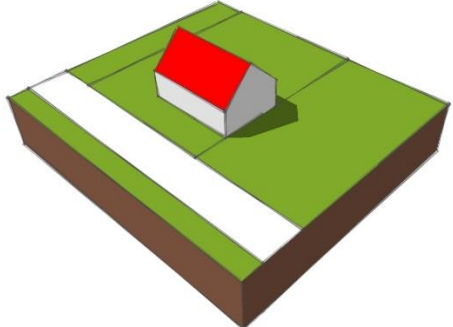
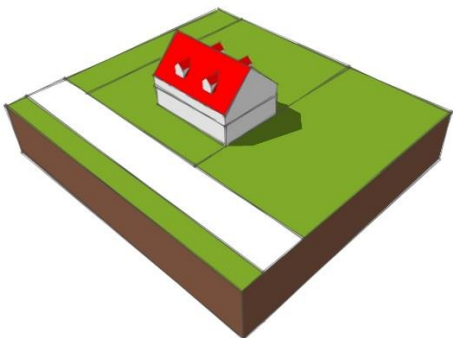
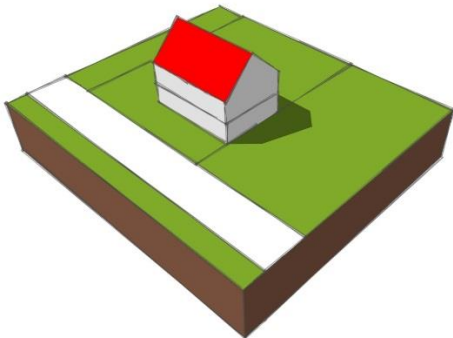
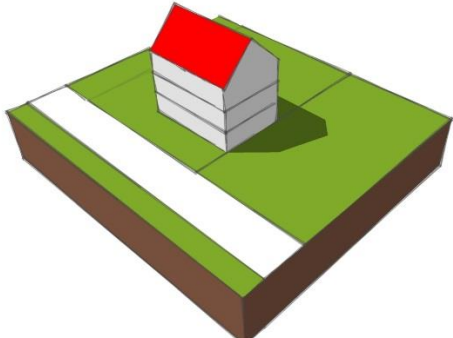

Településképileg elfogadható

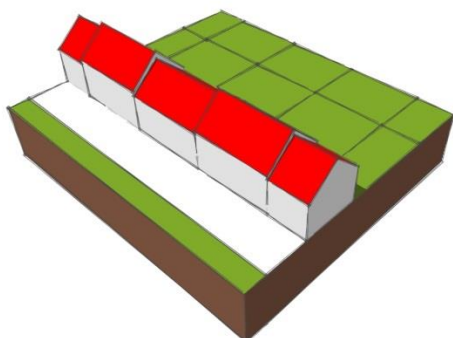
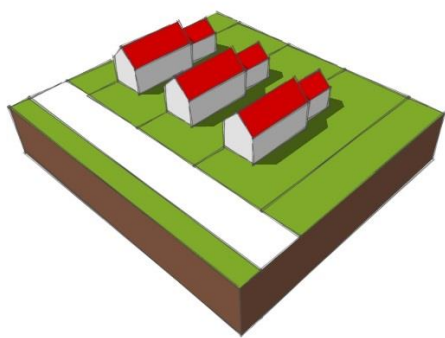
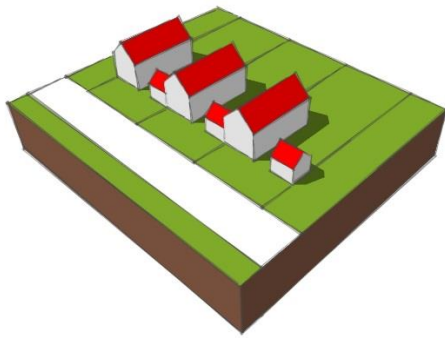
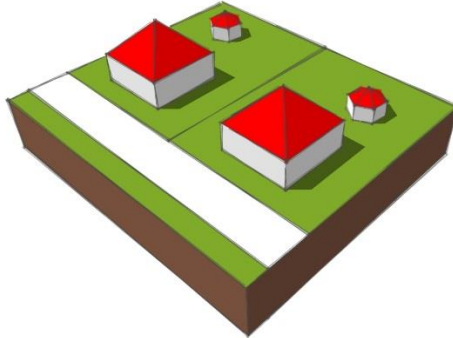

Nem releváns karakter

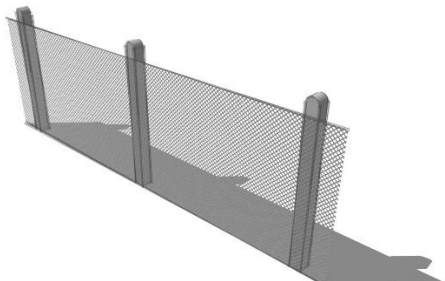
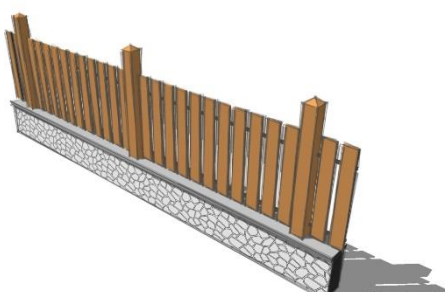
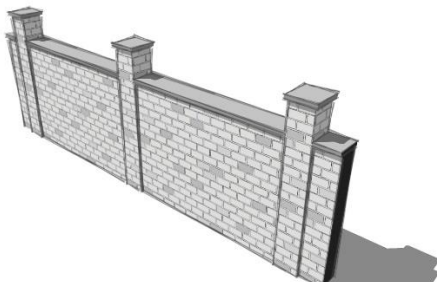
Beépítési mód		karakterek:					
							
	oldalhatáron álló beépítés	✓	-	✓	-	●	-
	szabadon álló beépítés	●	-	✗	-	✓	-
	ikres beépítés	✗	-	✗	-	●	-
	zárt sorú beépítés	✗	-	✗	-	●	-

Szintszám		karakterek:					
							
	földszintes beépítés	✓	-	✓	-	✓	-
	földszint + tetőtér beépítés	●	-	✓	-	✓	-
	egy emeletes beépítés	✗	-	●	-	●	-
	több emeletes beépítés	✗	-	✗	-	✗	-

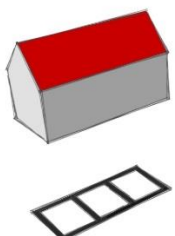
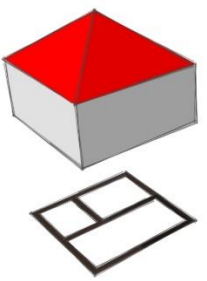
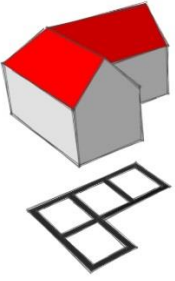
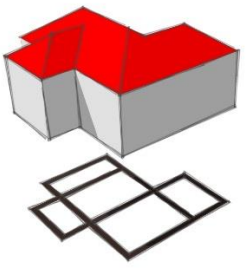
Mellék épületek, kerti építmények

karakterek:							
	melléképület és kerti építmény nélkül	✓	-	✓	-	●	-
	főépülettel összeépítve	✓	-	✓	-	●	-
	utcafronton külön építményként	●	-	●	-	●	-
	szabadon állóan külön építményként	●	-	●	-	●	-

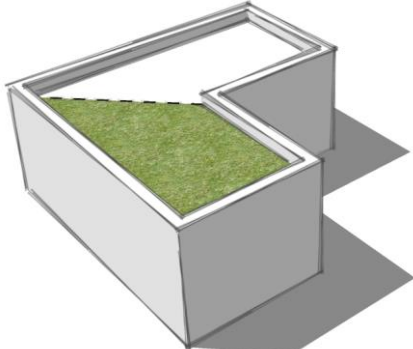
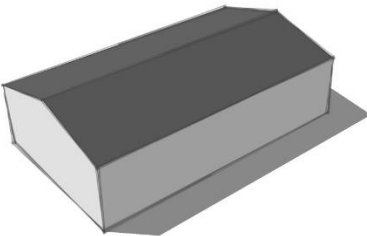
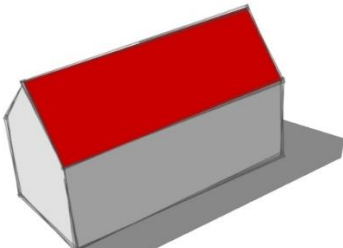
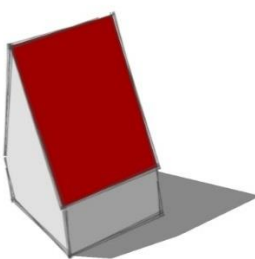
Kerítés kialakítások

karakterek:							
	drótkerítés	✗	-	✗	-	✓	-
	léckerítés	✓	-	●	-	●	-
	áttört kerítés lábazattal	✓	-	✓	-	●	-
	tömör fal	✗	-	✗	-	●	-

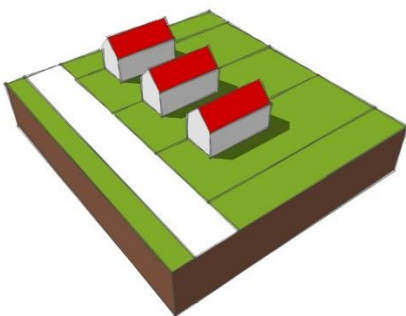
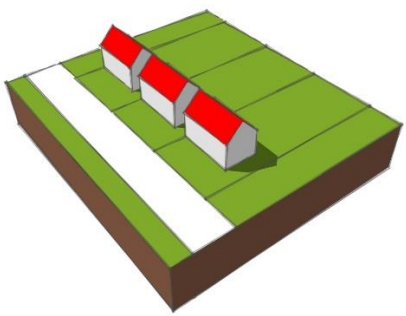
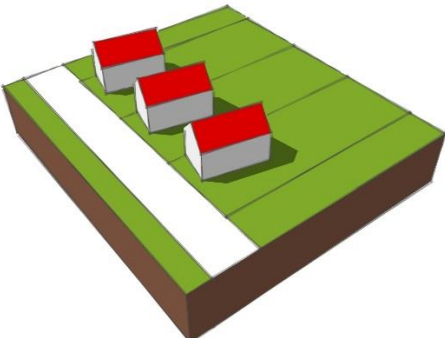
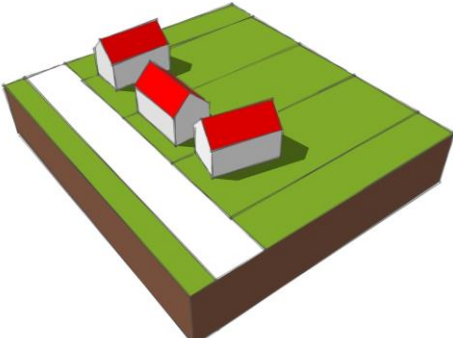
Tömegformálás

karakterek:							
	egy traktusos tömeg	✓	-	●	-	✓	-
	két traktusos tömeg	●	-	✓	-	●	-
	L alakú tömeg	✓	-	✓	-	●	-
	szabálytalan tömegkontúr	✗	-	●	-	●	-

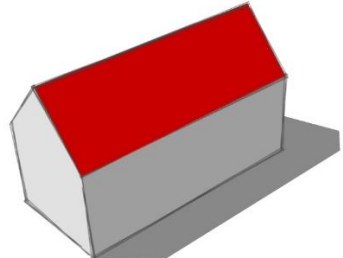
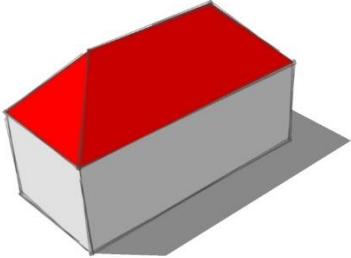
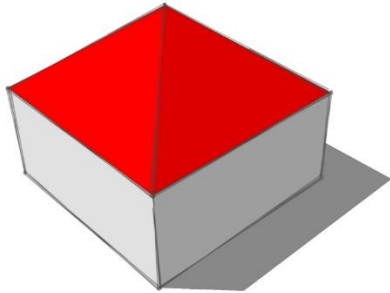
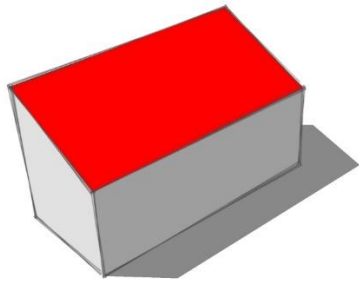
Tetőhajlás

karakterek:							
	lapostető / zöldtető	✗	-	✗	-	●	-
	alacsonyhajlású tető	✗	-	✗	-	✓	-
	normálhajlású tető (35°-45°)	✓	-	✓	-	✓	-
	meredekhajlású tető	✗	-	●	-	●	-

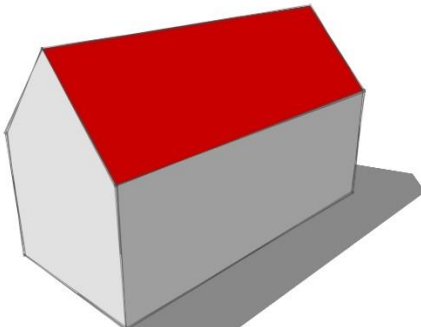
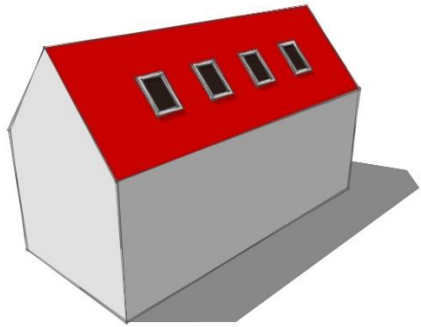
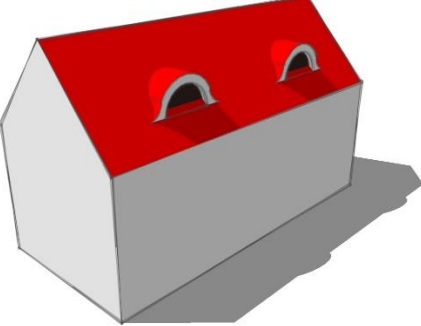
Tető gerinc irány

karakterek:							
	utcára merőleges gerinc	✓	-	✓	-	●	-
	utcával párhuzamos gerinc	●	-	●	-	●	-
	utcával szöget bezáró gerinc	●	-	✗	-	●	-
	szabálytalan elrendezés	●	-	✗	-	●	-

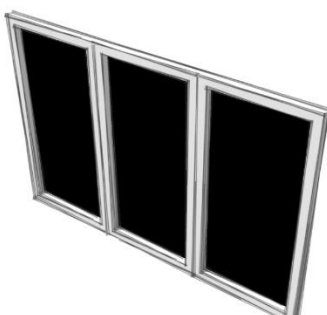
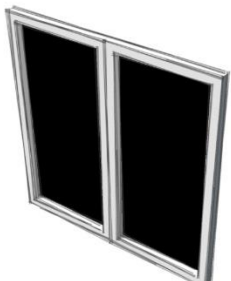
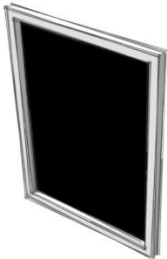
Tetőformák

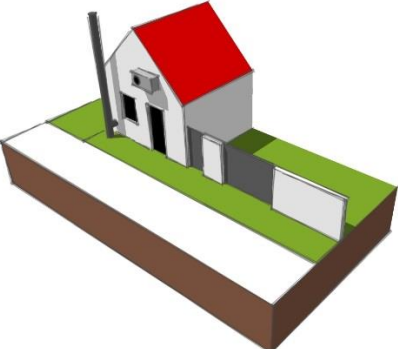
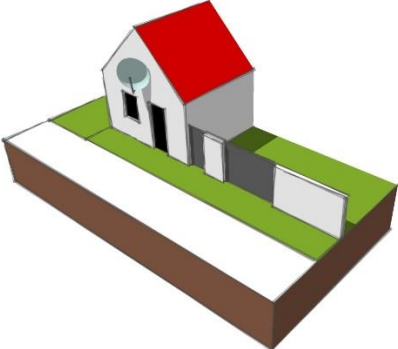
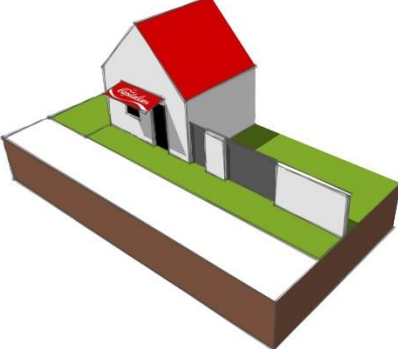
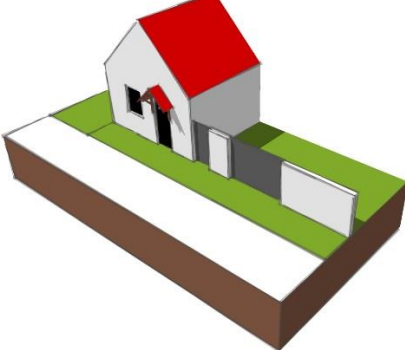
karakterek:							
	nyeregtető	●	-	●	-	●	-
	kontyolt tető	✓	-	✓	-	●	-
	sátortető	●	-	●	-	●	-
	félnyeregtető	✗	-	✗	-	●	-

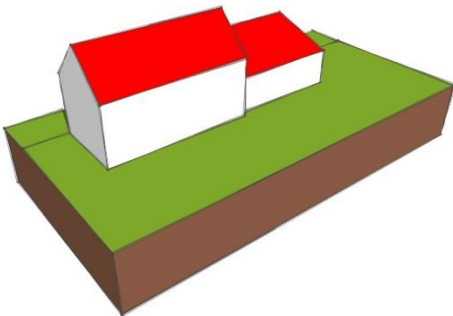
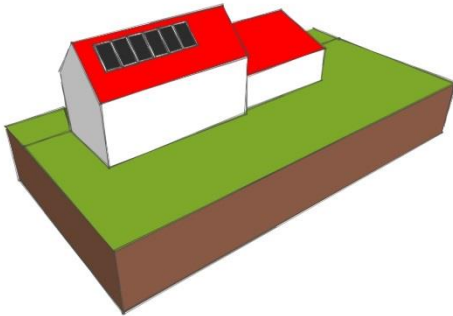
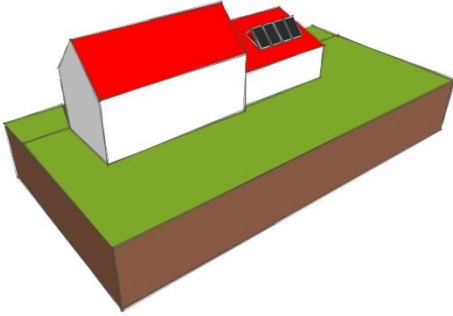
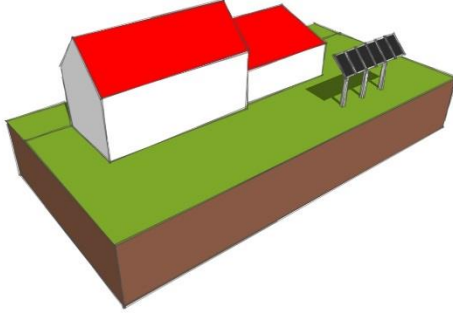
Tetőablakok

karakterek:							
	nincs tetőablak	✓	-	✓	-	●	-
	tetősíkablak	✓	-	✓	-	●	-
	állóablak	●	-	●	-	●	-
	ökör szem ablak	●	-	●	-	●	-

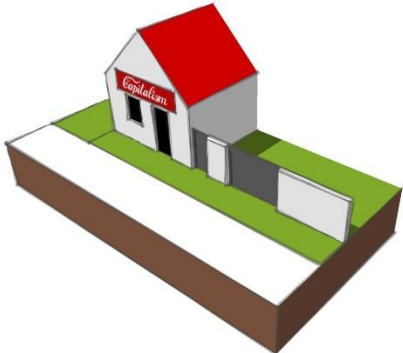
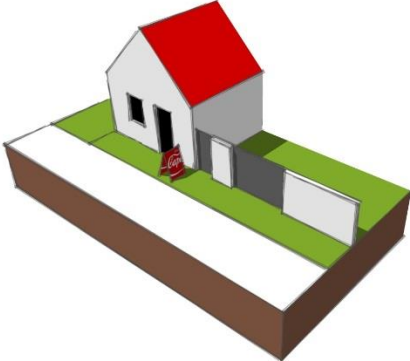
Ablakok

karakterek:							
	hagyományos osztású ablak	✓	-	●	-	●	-
	három részre osztott ablak	●	-	●	-	●	-
	két részre osztott ablak	●	-	✓	-	●	-
	osztás nélküli ablak	✓	-	●	-	●	-

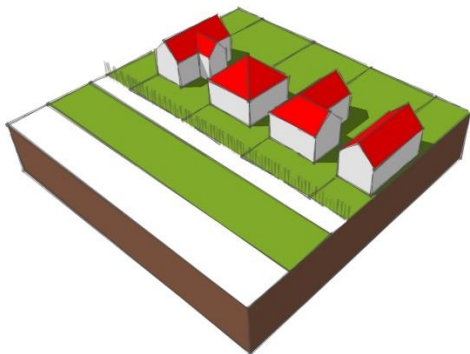
Utcai homlokzat		karakterek:					
							
	gépészeti berendezés utcai homlokzaton	✗	-	✗	-	●	-
	telekommunikációs eszköz utcai homlokzaton	✗	-	✗	-	●	-
	napellenző utcai homlokzaton	✗	-	●	-	●	-
	előtető utcai homlokzaton	●	-	●	-	●	-

Napelem elhelyezés						
	karakterek:					
	nincs napelem	✓	-	✓	-	✓
	napelem főépületen (közvetlenül a tetőfedésre szerelve, egy foltban elhelyezve)	●	-	✓	-	✓
	napelem melléképületen	✓	-	✓	-	✓
	napelem külön alépítményen	✗	-	✗	-	●

Hirdetés elhelyezés

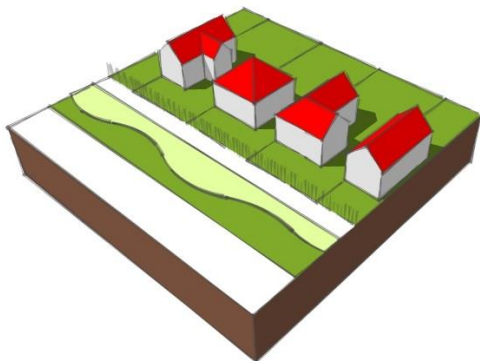
karakterek:							
	hirdetés utcai homlokzaton	✓	-	✓	-	✓	-
	hirdetés kerítésen	●	-	✓	-	✓	-
	hirdetés előkertben, oldalkertben	✗	-	●	-	●	-
	kihelyezett mobil hirdetés	●	-	●	-	✓	-

Ajánlások útmenti zöld sávok kialakítására (karaktertől függetlenül)

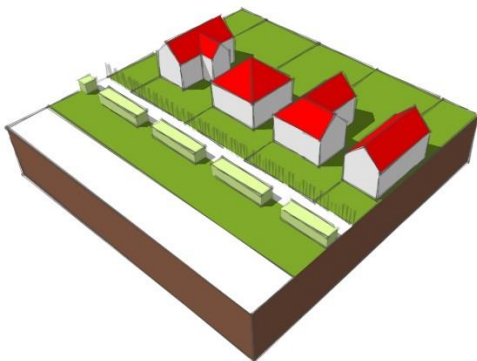
fűvesítés

szűk és forgalmas utcák
esetében javasolt

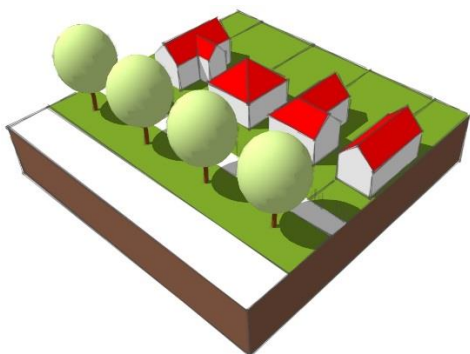
virágágyás

szűk, alacsonyforgalmú utcák
esetében javasolt

cserje, sövény

szélesebb vagy forgalmas
utcák esetében javasolt

fasor

széles utcák esetében
javasolt

Cserjék, sövények és fasorok telepítésénél figyelembe kell venni a bűnmegelőzési szempontokat, valamint be kell tartani a tűzvédelmi előírásokat is. A telepítést továbbá befolyásolhatja a meglévő közművek elhelyezkedése. A Bükki Nemzeti Park által telepítésre javasolt és tiltott növények listáját a településképi rendelet tartalmazza.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Történeti I.	Telepített I.
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	kiselemes fedés	kiselemes fedés
kémények	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve

A kreatív gondolkodáson alapuló illeszkedést támogatva csak azon karakterek kapcsán teszünk konkrét ajánlást építőanyagokra, ahol az adott épületelem anyaghasználata karaktert befolyásoló tényező. Egyéb helyeken az illeszkedés szabályait megtartva javasolt a különböző építőanyagokat felhasználni.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Mg. birtokközpontok
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	meglévőkhöz illeszkedve
kémények	meglévőkhöz illeszkedve

A TSZ központok a 90-es években felszámolásra kerültek, azonban az épületállomány megmaradt, újra hasznosítása folyamatban van illetve külterületeken újabb mezőgazdasági épületek is létesülhetnek, ezeknél az anyaghasználatnál az illeszkedés szabályait javasoljuk figyelembe venni, illetve külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, rálátásvédelem és tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

JÓ PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, UTCANÉVTÁBLÁK

Településeink közterületeit meghatározó sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések a települések fejlődési üteméhez képest rendkívül gyors változásokon esnek át. A technológiai fejlődés újabb, és újabb eszközök és hálózatok megjelenését eredményezi településeinken. A folyamatosan változó műszaki kialakítások miatt igen nehéz, vagy szinte lehetetlen feladat általánosan alkalmazható ajánlásokat tenni. Az utcaképben talán leginkább zavaró légkábeles hálózatok lehetőség szerinti összevonása mindenképpen javasolható, amíg a földkábeles vezetés általánossá nem válik. Majdnem mindenhol elmondható, hogy a sajátos építményfajták és egyéb műszaki berendezések elhelyezésénél kevés jó példát találunk. Ugyan ez a helyzet a reklámhordozók vonatkozásában is. Ez utóbbiak elhelyezésére korábbi fejezetekben karakterenként külön-külön ajánlásokat tettünk.

Közvilágítás, díszvilágítás (LoNNe ajánlások)

A fény hatással van a növényekre, állatokra és hasonlóan az emberekre is. Akár kis mennyiségű, rossz időben érkező fény is megzavarhatja az élőlények belső óráját, a hormonok termelését, vagy akár a teljes ökoszisztémát is károsan érintheti. A ragadozó-zsákmány kapcsolatok felborulhatnak és az éjszakai fajok növekvő mértékben elveszthetik életterületüket. Hosszú távon mindez a biológiai változatosságot is veszélyezteti.

A helyzet javítása érdekében a kutatók négy cselekvési javaslatot fogalmaztak meg.

El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek emyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő emyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek - még a díszvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.

Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényssűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.

Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően a közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

forrás:

Világítástechnikai társaság

Övjük meg az éjszakát: Egy nemzetközi tudományos kutatóhálózat ajánlásai a kültéri világítás kapcsán

<https://goo.gl/wqxxqG>

Utcanévtábla

Az utcakép fontos eleme az utcanévtábla és a házszám tábla, de a településen való tájékozódásban is kiemelkedő szerepe van. Ezért különösen fontos, hogy kialakításuk és elhelyezésük egységes elvek mentén történjen.

Az utcanévtáblát az épület sarkához minél közelebb kell elhelyezni. Az elhelyezés magasságának javasolt határértékei: 250-450 cm. Egyes övezetekben előfordulhat, hogy kerítésre kell felszerelni az utcanévtáblát, mert az épület fala messze esik a saroktól, de ez esetben is törekedni kell a legmagasabb elhelyezésre.

1. sor A közterület neve - 70mm verzálmagasság

Házzsámtábla

A házzsámtáblát a bejáráshoz lehető legközelebb, attól jobbra (ritkábban balra vagy középen), 2-3 m-es magasságban kell elhelyezni. Szükség esetén lehetséges a házzsámtábla kapuszerkezetre vagy kerítésre való felszerelése is.

1. sor A közterület neve - 20mm verzálmagasság

2. sor A házszám - 70mm verzálmagasság

Tipográfia

A táblák szöveges feliratának alapkövetelménye a jó olvashatóság. A táblákon az úgynevezett talpnélküli (sans-serif), groteszk betűtípusokkal kiírt információk olvashatók a legjobban. A táblák feliratai számára megfelelő betűtípusok pl. Helvetica, Frutiger, Gill, Arial. A tábla hátterének és a feliratának színe között határozott különbség, kontraszt legyen. A feliratok háttereként homogén felületet alkalmazzunk. A feliratok határozott kontúrral készüljenek. A feliratokat középtengelyesen, minden sort középre zárva kell elhelyezni a táblákon.

Elrendezési vázlat:

